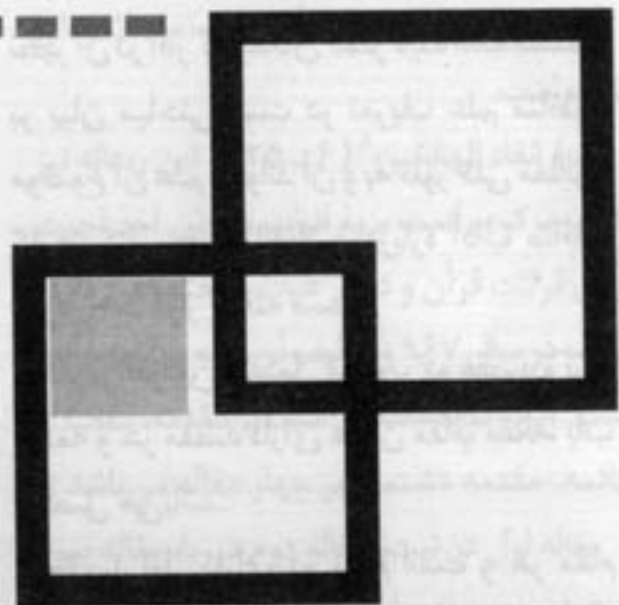

متخصصان اطلاع‌رسانی کتابخانه پارلمانی مجارستان در کمیته‌های تخصصی پارلمان این کشور*

نویسنده: ایدا کلمن**

ترجمه و تدوین: دکتر فریدون آزاده تفرشی

عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران

چکیده:

مربوط به رویه‌ها و آئین‌نامه‌ها، به وظیفه خود عمل می‌کند) و یک نفر منشی و کارمند دفتری. کمیته‌ها حق برخورداری از سه کارمند را دارند ولی امکان بکارگیری و استخدام کارشناسان و متخصصان را به عنوان نیروهای دائمی و به عنوان طرف مشورت نمایندگان، به علت محدودیت بودجه ندارند. این نوع محدودیت فرصتی را ایجاد کرده است که کتابخانه پارلمان مجارستان، متخصصان اطلاع‌رسانی را به برخی از کمیته‌های دائمی مجلس مأمور کند [تا با حضور در کمیته‌ها از نزدیک طرف مشورت اعضای کمیته‌ها قرار گرفته و در رفع نیازهای اطلاعاتی آنها سهیم و کوشا باشند، مترجم]

این حرکت یک گام مهم و یک پیشرفت در ارائه خدمات اطلاع‌رسانی به نمایندگان مجلس و ارتباطات بین بخشی و سازمانی پارلمان محسوب می‌شود [زیرا متخصصان کتابداری و اطلاع‌رسانی از طریق ارتباط با بخش‌های مختلف دولت و مرکز اطلاع‌رسانی در تهیه و تأمین این نیازها بسیار موثر هستند، مترجم]

اهمیت پیوستن کتابداران به کمیته‌های مجلس

شروع پیوستن متخصصان اطلاع‌رسانی به کمیته‌های مجلس براساس یک مطالعه و اصول تجربی در سال ۱۹۹۷ و در سال پایانی دومین دوره انتخابات آزاد و دموکراتیک پارلمانی بود. بازخوردهای اولیه و نتایج به دست آمده با شروع کار پارلمان در سال ۱۹۹۸، که با برخورداری و حمایت کتابخانه‌ها همراه بود، بسیار امیدبخش به نظر می‌رسید. این امر اجازه می‌داد تا در یک دوره چهارساله با نمایندگان مجلس به لحاظ

امروزه پارلمان‌ها در هر کشوری نماد مردم سالاری و حاکمیت واقعی مردم بر سرنوشت خود هستند. به همین جهت تصویب قوانین و توجه به نیازهای واقعی جامعه و موکلین و حفظ منافع ملی منجر به دو نوع دسته‌بندی پارلمانی شده است.^(۱) گروه اول پارلمان‌هایی هستند که از آنها به عنوان پارلمان‌های کاری یاد می‌شود و در تصویب قوانین، متکی به اطلاعات، اظهار نظرهای موکلین، احزاب و نهادهای مدنی و سازمان‌های غیر دولتی و رسانه‌ها و مطبوعات می‌باشند. این نوع پارلمان‌ها از طریق قدرتی که مردم و قانون در اختیار آنها قرار داده‌اند، مسئولین، مدیران ارشد، سازمان‌ها و وزارتخانه‌ها را به لحاظ عملکرد سازمانی مورد بازخواست قرار می‌دهند و از طریق دریافت شکایت‌هایی که مردم از عملکرد دستگاه‌های دولتی و غیر دولتی در اختیار نمایندگان قرار می‌دهند، در اصلاح سیستم و بهبود عملکرد آنها اقدام می‌کنند. در این پارلمان‌ها، کتابداران و اطلاع‌رسانان جایگاه ویژه‌ای دارند و اهمیت کتابخانه‌های پارلمانی در حدی است که کتابداران این کتابخانه‌ها در کمیته‌های تخصصی به عنوان مشاور در تهیه و تأمین منابع اطلاعاتی اعضای کمیته‌ها شرکت می‌کنند.

نوع دیگر، پارلمان‌هایی هستند که از آنها به عنوان پارلمان‌های اهل مشاجره، شعار، بحث و گفتگوهای سیاسی یاد می‌کنند. این گروه در تصویب قوانین چندان پای بند اطلاعات نیستند و بیشتر درگیر مسائل جناحی و حزبی می‌باشند. در این جا منافع گروهی بر منافع ملی غالب است و تصویب قوانین کارآمد چندان مورد توجه این گونه پارلمان‌ها نیست.

در این مقاله جایگاه کتابخانه پارلمانی در مجارستان و نقش متخصصان اطلاع‌رسانی آن در پیوستن و عضویت در کمیته‌های دائمی مجلس جهت مساعدت و تأمین نیازهای اطلاعاتی نمایندگان مورد بحث قرار می‌گیرد.

جایگاه و نقش کتابداران در کمیته‌های تخصصی پارلمان مجارستان

پارلمان مجارستان در واقع از نوع پارلمان‌های کاری و فعال است. این بدان معناست که جنبه‌های قانون‌گذاری بر جنبه‌های بحث و مشاجرات سیاسی در پارلمان مجارستان ارجح است و لوایح دولت اغلب چندین بار اصلاح و مورد بازنگری جدی قرار می‌گیرد.

کمیته‌های مجلس نقش کلیدی در این فرایند دارند. آنها در تمامی مراحل اداره حکومت، نظارت وسیع دارند و با برخورداری از قدرت فوق‌العاده و حتی برخورداری از استانداردهای جهانی در امور قانون‌گذاری، آزادانه و بدون ترس، سوء اداره حکومت و سوء استفاده از مقام را تحت نظر و

کنترل داشته و در صورت لزوم اقدام به افشاگری نیز می‌کنند. [واژه blowing the whistle که در متن انگلیسی آمده به معنی افشاگری سازمانی و توأم با امنیت شغلی و بدون ترس است، در واقع نمایندگان احساس می‌کنند از طریق نظارت و افشاگری، کارایی و اثربخشی سازمان‌ها و در نهایت اداره حکومت بهبود خواهد یافت، مترجم]^(۲) حتی با برخورداری از این قدرت وسیع و همه جانبه همانند و شبیه به مدیران و کارشناسان نیستند.

در اکثر کمیته‌های تخصصی فقط دو گروه از کارکنان به صورت تمام وقت فعالیت می‌کنند: کارمند حقوقی (که اطمینان حاصل می‌کند کمیته مجلس در رعایت و احترام به قوانین و مقررات

انتقال و بکارگیری تجربیات سهیم باشند.

در سال ۱۹۹۸ کتابخانه موظف شد برای شش کمیته تخصصی از ۲۳ کمیته مجلس یک متخصص اطلاع‌رسانی در نظر بگیرد کتابداران براساس نوع تخصص و مهارت‌شان با کمیته‌های گوناگون همکاری و مشارکت دارند. تصمیم‌گیری این که چه تعداد متخصص اطلاع‌رسانی و کتابدار باید به صورت هماهنگ با کمیته‌ها در ارتباط باشند و در جلسات آنها شرکت کنند، بستگی به تعداد کتابداران قابل دسترس، کارآمد و حائز شرایط ویژه‌ای است که باید آنها برخوردار باشند.

دوسوم از متخصصان اطلاع‌رسانی، در کنار وظایف دیگری که به عهده دارند، در زمینه خدمات اطلاع‌رسانی برای نمایندگان در کمیته‌ها فعالیت می‌کنند. (به عنوان مثال انجام خدمات مرجع، ایجاد پایگاه‌های اطلاعاتی و گردآوری و تأمین اطلاعات مورد نیاز و مرتبط با اعضای کمیته‌ها، از وظایف کتابداران و اطلاع‌رسانان است.)

در شروع هر دوره پارلمانی، رئیس هر کمیته تخصصی، از کتابخانه پارلمان یک کتابدار و کارشناس اطلاع‌رسانی درخواست می‌کند که این کارشناسان در جلسه کمیته‌ها، خودشان را معرفی می‌کنند. (این جلسه با هماهنگی قبلی با رئیس کمیته صورت می‌گیرد) و نحوه خدمات اطلاع‌رسانی به نمایندگان مجلس و هدف از

پیوستن خود به کمیته‌ها را بیان می‌کنند.

وظایف متخصصان اطلاع‌رسانی در کمیته‌های پارلمانی

- حضور در جلسات کمیته
- معرفی منابع مرتبط و مناسب با نیازهای اعضای کمیته که از طریق کتابخانه تهیه شده است.

- حمایت و پشتیبانی از تأمین منابع مورد نیاز کمیته‌ها

- اظهار نظر شفاف و تخصصی
- پاسخ به درخواست‌های اعضای کمیته

بهترین شیوه آگاهی و درک از نحوه کار و نیازهای کمیته‌ها و اشاعه و انتقال خدماتی که متخصصان اطلاع‌رسانی می‌توانند به اعضای کمیته‌ها، پیشنهاد و ارائه کنند، شرکت در جلسات کمیته‌ها می‌باشد. البته شرکت در این جلسات مزیت دیگری هم دارد و آن ارتقا و افزایش توانایی‌های حرفه‌ای کتابداران در برآورد نیازهای اعضای کمیته‌ها و همچنین بهبود استانداردهای لازم در امر خدمت‌رسانی است.

وقتی اعضای پارلمان در جستجو برای یافتن پاسخی به سئوالات و درخواست‌های مرجع خود می‌باشند، به طور معمول این کتابداران هستند که از نیازهای اطلاعاتی اعضا از طریق شرکت در جلسات کمیته‌های تخصصی مطلع می‌شوند.

انواع منابع مهم، اساسی و مرتبط با نیازهای کمیته‌های مجلس

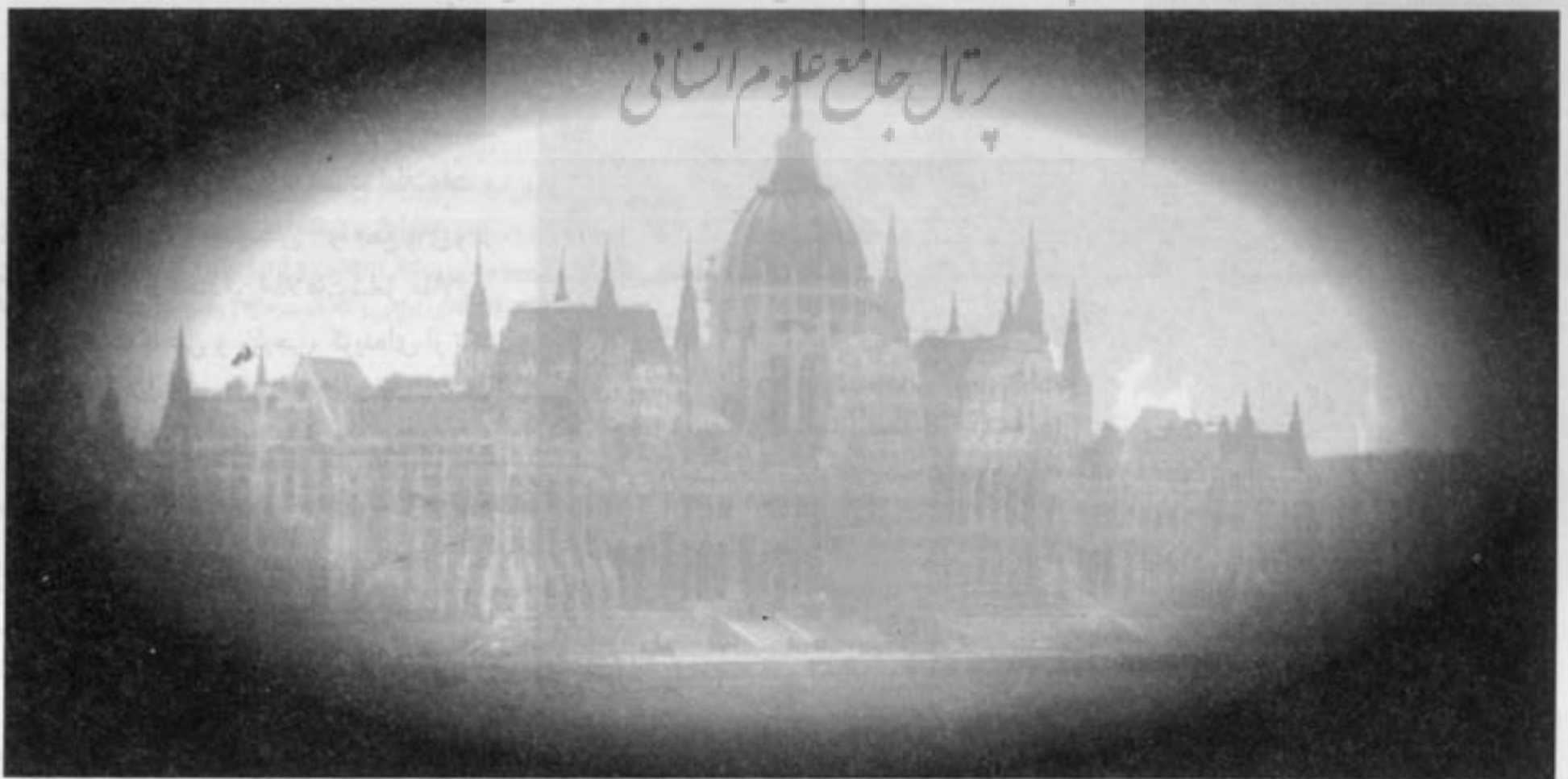
متخصصان اطلاع‌رسانی هنگام معرفی خود با شروع هر دوره جدید از پارلمان، در خصوص منابع مرتبط و پایگاه‌های اطلاعاتی که کتابخانه می‌تواند در اختیار هر کدام از اعضای پارلمان قرار دهد، به اختصار، مطالبی را مطرح می‌کنند.

منابع مرتبط با هر کدام از کمیته‌ها شامل: فهرست کتاب‌ها و انتشارات مطبوعات است که مبتنی بر پایگاه اطلاعاتی مطبوعات خارجی و داخلی کتابخانه و کتاب‌های مناسب و مرتبط با زبان مجارستانی و سایر زبان‌ها است.

کارشناسان اطلاع‌رسانی به طور مستقیم و مستمر کتابشناسی‌ها و لیست‌های مربوط به قوانین و مقررات حقوقی را جمع‌آوری و از این طریق اعضای پارلمان را در جریان کتاب‌های تازه و اسناد و مدارک مرتبط با زمینه فعالیت آنها قرار می‌دهند.

متخصصان اطلاع‌رسانی، منابع متنوع و گوناگون و آنچه را که مورد درخواست و تقاضای اعضا و هر کدام از کمیته‌ها و مرتبط با وظایف قانون‌گذاری آنها می‌باشد، تأمین و از این بابت آنها را حمایت و پشتیبانی می‌کنند.

این منابع شامل: لیست مقالات مطبوعات درباره گفتگوها و مذاکرات سیاسی و اجتماعی در

مورد لوایح و همچنین استخراج اطلاعات تمام متن مقالات مناسب از مطبوعات و خبرگزاری مجارستان و یا گزیده‌ای از منابع مهم و اساسی می‌باشد.

به عنوان مثال در ارتباط با لیست مقالات، کارشناسان اطلاع‌رسانی می‌توانند برای کمیته‌ای که در مورد امور اجتماعی و خانواده فعالیت می‌کند، اطلاعاتی در مورد تأمین و ایجاد انجمن‌های پزشکی تهیه و برای لایحه‌ای که با عنوان «بیمارستان‌ها» به این کمیته واصل شده است. در اختیار اعضای این کمیته قرار دهند و یا در مورد کمیته امور اقتصادی، اطلاعاتی در زمینه سود سپرده‌ها و اعتبارات در اختیار این کمیته قرار دهند و همچنین تأمین منابع اطلاعاتی مرتبط و مشابه در مورد سئوالات متنوع و مهمی که به پیشنهاد کمیته‌ها در مجلس مورد مذاکره و گفتگو قرار می‌گیرند، از وظایف مهم کارشناسان اطلاع‌رسانی کتابخانه پارلمان به اعضا و نمایندگان پارلمان می‌باشد.

همان‌طور که لوایح دولتی جهت بررسی و مطالعه در اختیار کمیته‌های تخصصی قرار می‌گیرد، اطلاعات مرتبط با این‌گونه لوایح توسط کتابداران و اطلاع‌رسانان در اختیار اعضای پارلمان قرار می‌دهند.

مقررات و قوانین، اختیارات زیادی را به کمیته‌ها می‌دهد که علاوه بر مطالعه، بررسی و اصلاح لوایح پیشنهادی از طرف دولت، شخصاً نیز پیشنهادهایی را به مجلس ارائه دهند. در مواردی که کمیته‌ها در صدد اصلاح و بهبود لوایح هستند، کتابداران نیز مجموعه‌ای از اسناد، اطلاعات و موضوعات مرتبط با مجارستان^(۳) را جمع‌آوری و در اختیار آنها قرار می‌دهند این اطلاعات شامل مقالاتی: از مطبوعات داخلی و خارجی، گزیده‌ای از تک نگاشت‌های خارجی، منابع و اطلاعات پایه و مرجع در مورد قانون‌گذاری داخلی در گذشته، منابع مرجع مربوط به قانون‌گذاری ملی و همچنین تدارک و تهیه اطلاعاتی در مورد حقوق بین‌الملل می‌باشد.

طرح‌های پیشنهاد شده از طریق کمیته‌های پارلمان، نیازمند اطلاعات تکمیلی در زمینه مورد نظر می‌باشند. به عنوان مثال مجموعه‌ای از سری اطلاعات مربوط به اسناد و اطلاعات

مجارستان، در مورد فعالیت رسانه که توسط کمیته مربوط به «امور رسانه و فرهنگ» مورد استفاده قرار می‌گیرد و مجموعه دیگری از اطلاعات فوق در زمینه حقوق ملی و اقلیت‌های قومی و نژادی که توسط کمیته مربوط به «حقوق بشر، اقلیت‌ها و امور مذهبی» مورد بهره‌برداری قرار می‌گیرند. قبل از انتخاب و تعیین یک وزیر، وزیر پیشنهادی از طرف بسیاری از کمیته‌های پارلمان مورد ارزیابی و سؤال قرار می‌گیرد و موظف است، به بسیاری از سؤال‌های اعضای کمیته‌ها، پاسخگو باشد. اطلاعات مرتبط برای چنین جلساتی از قبل تهیه و در اختیار اعضای کمیته‌ها قرار می‌گیرد. این اطلاعات شامل: شغل و حرفه داوطلب و نامزد وزارت، شرح حال سیاسی، شرحی کوتاه از زندگی و تحصیلات، تجربیات و سوابق آموزشی، اداری و کاری، لیست انتشارات، مقالات تمام متن مرتبط با تخصص ایشان، مصاحبه‌های اخیر که با داوطلب صورت گرفته و لیستی از مقالات و اطلاعات که در مطبوعات در مورد داوطلب چاپ شده است.

چنین مجموعه اطلاعاتی را می‌توان از منابع زیر تهیه و در اختیار گذاشت.

- مطبوعات^(۴)
- پایگاه‌های اطلاعاتی مربوط به تحقیقات و مطالعات متخصصان و کارشناسان کتابخانه پارلمان

- پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته^(۵) مربوط به خبرگزاری مجارستان

- و بعضی اوقات از وبسایت‌های گوناگون در اینترنت

قوانین، مقررات و آئین نامه‌های پارلمانی ایجاد می‌کند که حداقل سالی یک بار کمیته مربوطه، گزارش عملکرد وزیری را که قبل از نامزدی به سمت وزارت [و برنامه‌هایی را که به مردم و نمایندگان وعده داده است.] مورد ارزیابی قرار دهد.

مبنای گردآوری چنین اطلاعاتی برای پاسخ‌گویی [وزیر در کمیته تخصصی] از مجموعه اطلاعات معمول که در مورد او جمع‌آوری و تأمین می‌شود، متفاوت است. آنها روی مقالات مطبوعات که از زمان آخرین گزارش وزیر و مرتبط با زمینه فعالیت و عملکرد فعالیت‌های اوست، تکیه می‌کنند.

کمیته‌ها ممکن است شخصیت‌های رسمی و ارشد دولتی را نیز مورد ارزیابی و بازخواست قرار دهند. براساس قانون اساسی مجارستان، این موضوع الزامی و اجباری است که قبل از اینکه یک کمیته پارلمان، از چنین شخصیت‌هایی دعوت به ارائه گزارش عملکرد کند، برای حفظ جایگاه و اعتبار چنین افرادی، جلسات مقدماتی و اولیه در نظر گرفته شود.

پایه و اساس گردآوری و تهیه اطلاعات مورد نیاز، همانند گزارش میان دوره‌ای برای وزرا می‌باشد.

مثال‌هایی در مورد موضوع فوق، می‌توانند شامل موارد زیر باشند.

کمیته امور سیاست خارجی، می‌تواند دبیر سیاسی دفتر حکومتی را در ارتباط با اقلیت‌های مجارستانی که وارد این کشور شده‌اند دعوت و موظف به پاسخ‌گویی کند.

کمیته هماهنگی و یکپارچه‌سازی مربوط به اروپا، می‌تواند مقامی را که مسئول بحث و گفتگو برای دسترسی به چنین هماهنگی است مورد سؤال و بازخواست قرار دهد.

کمیته حقوق بشر، اقلیت‌ها و امور مذهبی، می‌تواند صاحب منصبان و مأموران پارلمانی را که در این ارتباط فعالیت دارند، موظف به پاسخ‌گویی کند (در این خصوص بیشتر تکیه بر گزارش عملکرد مأمورانی است که کارشان رسیدگی به شکایات مردم علیه دولت صاحب منصبان حکومتی و مراجع دولتی است، مورد توجه است. که این امر نشان‌دهنده آزادی عمل و حق طبیعی شهروندی است که مطالبات خود را از دولت پی‌گیری نماید و این کمیسیون موظف به پی‌گیری این شکایات و تقاضاها می‌باشد.) اگر چنین پاسخگویی در بعضی

موارد ملموس و عینی و از طرف عده‌ای به صورت فوری و ضرب‌الاجل باشد، مجموعه اطلاعات مرتبط با موضوع به پیوست اظهارات و گزارش‌های متخصصان علوم سیاسی و سیاست‌گذاران تهیه و در اختیار کمیته مربوطه قرار می‌گیرد.

طرح‌ها و فعالیت‌های آینده

حضور متخصصان اطلاع‌رسانی در تعدادی از کمیته‌های دائمی پارلمان نتایج مطلوبی را به همراه داشته است. تا آنجا که تقاضا و درخواست کمیته‌های دیگر برای بهره‌گیری از توان و مساعدت کتابداران رو به افزایش است.

این حقیقت که اعضای کمیته‌ها از متخصصان اطلاع‌رسانی مستقر در کمیته‌ها در کسب اطلاعات مورد نیاز استقبال می‌کنند، خود بیانگر و مبلغ جایگاه کتابخانه و خدماتی است که به اعضای پارلمان ارائه می‌کند.

یک مثال روشن و گویا این است که متخصصان اطلاع‌رسانی که در کمیته «امور هماهنگی و

یکپارچه‌سازی اروپائی» حضور دارند، از آنها درخواست شده است که در نگهداری و ارتقای وب سایت این کمیته، به آنها کمک و مساعدت کنند. تجربیات به دست آمده حاکی از چشم‌اندازی مطلوب است که حضور متخصصان اطلاع‌رسانی در کمیته‌های پارلمان از هر دو جنبه کمی و کیفی به طور قطع در بهبود و توسعه فعالیت‌های کمیته، تأثیر گذار بوده است.

از جنبه کمی، طرحی تهیه شده است که به تدریج در همه کمیته‌ها یک متخصص اطلاع‌رسانی حضور داشته باشد که این امر البته به ویژگی‌ها و شرایط کارشناس کتابخانه بستگی دارد.

و از جنبه کیفی به منظور بهبود و ارتقای توانایی و مهارت متخصصان اطلاع‌رسانی، مطلوب این است که کتابداران پارلمانی، با کارشناسان وزارتخانه‌های مرتبط با کمیسیون‌ها و همچنین کتابخانه‌های تخصصی، تماس‌های مستقیمی را شروع کنند تا کتاب‌ها و اسناد مرتبط با موضوعات گوناگون را جمع‌آوری نمایند.

*Information specialists of the library of Hungarian Parliament attached to some standing committees (19th annual International Conference of Parliamentary Librarians, Prague, 30th of July, 2003/ by Ida B. Kelemen).

آیدا کلمن، متخصص اطلاع‌رسانی در بخش خدمات اطلاع‌رسانی برای نمایندگان در کتابخانه پارلمانی مجارستان است و در کمیته تخصص حقوق بشر، امور مذهبی و اقلیت‌های قومی و نژادی پارلمان فعالیت دارد.

وی فوق لیسانس فلسفه و علوم سیاسی و دکتر و محقق در حوزه علوم سیاسی و به زبان‌های روسی و انگلیسی تسلط دارد.

پی‌نوشت‌ها:

۱. در اروپا از دو نوع و مدل پارلمانی نام می‌برند که با عناوین گوناگون از آنها یاد می‌کنند: Transforming type یا Working type هر دو این واژه به پارلمانی اطلاق می‌شود که از آن به عنوان پارلمان تحول‌زاد تغییر دهنده، کاری، اهل تلاش و تعامل و علمی تعبیر می‌شود. که با مطالعه کارشناسی و پشتیبانی فکری و اطلاعاتی نهادهای حمایت‌کننده از جمله کتابداران پارلمانی، مردم و احزاب و مطبوعات در پی تصویب قوانینی هستند که اولاً از جنبه‌های گوناگون مورد مطالعه و تصمیم‌گیری قرار می‌گیرند و دیگر اینکه در راستای رفع نیازهای مادی و معنوی و استقلال و منافع ملی موکلین و کشور متبوع خود باشند. در واقع این نوع پارلمان با یک نگاه سیستمی دارای درون‌داد، تغییر و تحول و فرایندی است که برون‌داد آن به عنوان نتیجه و حاصل کار با منابع مصرفی هماهنگی دارد. و نوعی اثربخشی و کارایی در این فعالیت مشاهده می‌شود، چون به عنوان یک سیستم باز (open system) عمل می‌کند و به طور دائم و پیوسته از طریق بازخورد (Feedback) از طریق مردم، احزاب، نهادهای دولتی و سازمان‌های غیر دولتی (NGO) مورد مطالعه و ارزیابی قرار می‌گیرند. نه همچون سیستم‌های بسته (closed system) که بین برون‌داد و منابع مصرفی، ارتباط منطقی برقرار نباشد و به جای تعامل و همکاری و تبادل ماده و انرژی با خارج از محیط خود، سرگرم تضادها و کشمکش‌های درونی و ائتلاف سرمایه و وقت می‌باشند و در نهایت با صرف انرژی‌های بی‌هدف درونی هیچ نتیجه مثبتی عاید نمی‌شود و ماحصل این گونه برخوردها و سرانجام آنها، ائتلاف انرژی است.

در مقابل این پارلمان، پارلمان‌هایی با نوع Address، : Arena و debating است که از مدل پارلمانی هستند که طرح و لوایح بیشتر بر اساس بحث‌گفت‌و‌گو و مشاجرات سیاسی و حزبی و بدون پشتوانه علمی و با تکیه بر اطلاعات فردی و با کمترین حمایت از جانب نهادهای پشتیبانی‌کننده اداره می‌شوند و تصمیمات آنها غالباً بدون تلاش کارشناسی جدی و به صورت مصوباتی به دولت ابلاغ می‌گردد. (همچنین جهت اطلاعات بیشتر به مقاله «نقش پارلمان و کتابخانه پارلمانی در قرن حاضر» ترجمه ناصر اسکندری در پیام بهارستان شماره ۳۶ مراجعه کنید.)

۲. واژه انگلیسی «Blowing the whistle» به معنای افشاکاری سازمانی، اظهار نظر و نظارت بر عملکرد سازمانی یا نواهای مخالف سر دادن نسبت به عملکردهای نادرست یک سازمان و عیب و اشکال را بدون ترس از دست دادن شغل و به تعبیری با برخورداری از احساس قوی و قانونی امنیت شغلی، گوشزد و یادآوری کردن است.

گاهی سیاست و اداره امور یک حکومت، سازمان و نهادهای موجود در یک سیستم حکومتی و یا یک سازمان اقتصادی، فرهنگی و سیاسی به وسیله ارشدیت اعضا و افراد در یک سلسله مراتب قدرت و یا به وسیله عواملی که در خارج از محیط سازمانی قرار دارند، تعیین و اداره می‌شوند. همانند تصمیمات اعضای رده بالای سازمان و یا دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌هایی که دولت صادر می‌کند. تفکر دیگری نیز در سازمان‌ها حاکم است و آن سیاست مبتنی بر ابراز نظرهای آزاد است و اعضای سازمان را تشویق می‌کند تا به هنگام رویارویی با هر مشکلی، نظرات و پیشنهادات خود را مطرح کنند تا بر مقامات تصمیم‌گیرنده خرده بگیرند و نظرات و خطوط تعیین شده آنها را زیر علامت سؤال ببرند. این اصطلاح و این نوع خط مشی و رفتار سازمانی را «blowing the whistle» یا «افشاکاری» سازمانی می‌نامند. که می‌تواند یکی از سیاست‌های اصولی هر سازمان باشد. برخی از کارکنان برای حصول اطمینان از اینکه آیا در برابر افشاکاریها و اظهار نظرهای خود، مصون خواهند ماند یا خیر، گاهی نوای «گرگ آمد گرگ آمد» سر می‌دهند تا نوع واکنش سازمان را بیازمایند. بعضی از مواقع، عملکرد غلط، سوء مدیریت و استفاده از قدرت، صدمات جبران‌ناپذیر و

سنگین را به سازمان وارد می کند. برای جلوگیری از این خطر و فاجعه، یک راه این است که فرایند درون سازمانی به وجود آید و در درون سازمان نواحی مختلف نسبت به عملکرد بلند شود، یا افراد را تشویق کنند که در هر کجا عیب یا اشکالی مشاهده کردند، بی‌واهمه و بدون ترس ابراز نمایند.

کسانی که می‌خواهند عیب سازمان را اعلان کنند، نباید نسبت به از دست دادن شغل خود واهمه‌ای داشته باشند و کارکنان باید از این بابت مطمئن شوند. و بهتر است شرکت یا سازمان مربوطه برای حمایت از آنها قوانین یا مقرراتی وضع کنند. زیرا بعضی از افشاگرها مستلزم هزینه‌های زیادی است و سازمان برای انجام این کارها باید دست به کار طرح ریزی مجدد و برنامه‌ریزی دوباره بزنند. در این خصوص شرکت آی. بی. ام (I. B. M) سیاست درهای باز را به اجرا درآورد. برخی از شرکت‌ها از کمیته‌های حراست استفاده می‌کنند که اعضای آن‌ها، خارج از سازمان می‌باشند و آنها پرسش‌نامه‌های متعددی را به اعضاء سازمان می‌دهند و اعضای سازمان هم از این بابت اطمینان دارند که ابراز نظر یا افشای عیب‌های سازمان به از دست دادن شغل آنها، یا تنبیهات دیگری منجر نخواهد شد.

اما همان‌گونه که مطرح شد در بعضی مواقع، عملکرد غلط در ابعاد مادی و منافع ملی، آن چنان فاجعه‌آمیز است که جبران آنها نیاز به صرف وقت و برنامه‌ریزی مجدد و هزینه‌ها سنگین دارد. از آن جمله فاجعه فضا پیمای چلنجر است که به اختصار به شرح ملاحظه می‌شود:

در صبح ۲۸ ژانویه ۱۹۸۶ جمعیتی انبوه در ساحل «کیپ کاناورال» در فلوریدا، منتظر پرواز فضایی آمریکا به نام «چلنجر» بودند. تلویزیون‌های آمریکایی و کشورهای دیگر توانستند این پرواز را در معرض دید مردم آمریکا و به ویژه دانش آموزان یک دبیرستان «نیوهامپ شایر» قرار دهند و آنها شاهد پرواز معلم خود یعنی «کریستا مک اولیف» بودند که توانسته بود در سراسر آمریکا شرایط پرواز در این فضاپیما را احراز کند. چون فضا پیمای چلنجر، دل آسمان آبی را شکافته جمعیت یک صنا به هلهله و شادی پرداختند. ولی درست ۷۳ ثانیه بعد، این هیاهو به آندوه و ماتم تبدیل شد. پس از جدا شدن فضا پیمای از بازوان نگه‌دارنده، که بدون عیب و نقص انجام شده بود، بلافاصله به توده‌ای از شعله تبدیل شد. قطعه قطعه گردید و سرازیر اقیانوس شد. «مک آلیف» و شش تن از فضانوردان دیگر جان باختند.

ملت ضربه سنگینی تحمل کرد. پروازهای پیشین به گونه‌ای آرام انجام گرفته بود و چنین جوی به وجود آمده بود که پرواز و نشست فضا پیمایها به صورت رویدادی عادی در آمده بود. پس از آن، همه پروازهای فضاپیماها به تعویق افتاد و کمیسیون از طرف ریاست جمهوری آمریکا مسئول تحقیق و بررسی این سانحه شد، که گزارش کار خود را در ژوئن ۱۹۸۶ این گونه منتشر کرد: «شعله انفجار فضاپیما به سبب عیب در حلقه‌هایی بود که قسمت‌های بدنه بوستر موشک را به هم متصل می‌کرد. هوای سرد و بادهای سوزان به هنگام پرواز این حلقه‌های معیوب را ضعیف‌تر کردند و شعله‌ها به سایر بخش‌های فضاپیما که از آنجا سوخت نشت کرده بود کشیده شده و این فیلم با حرکتی بسیار کند بر صفحه تلویزیون نشان داده می‌شد. آنچه بیشتر باعث تعجب شد انتقالی است که به شیوه عملکرد مدیریت سازمان فضانوردی آمریکا وارد شد و منتقدین، برنامه‌های بلند پروازانه و جاه طلبی‌های سازمانی که چنین سیستم کنترل ضعیفی داشت را به باد انتقاد گرفتند. در واقع محققان و کارشناسان کنگره آمریکا پس از مطالعه و بررسی، مدارکی بدست آوردند که سازمان فضانوردی آمریکا (ناسا) از مشکل و نقص مورد نظر از مدت‌ها پیش آگاه بودند ولی توجه چندانی به آن نمی‌کردند.

در حالی که به برنامه‌ریزی، تبلیغات و انجام مأموریت‌های سنگین و پر هزینه توجه زیادی می‌کرد تا بتواند بدین وسیله از حمایت مستمر و کمک‌های مالی بیشتر دولت بهره‌مند گردد. همچنین «شرکت مورتان تیوکول (Morton Thiokol Company)» که سازنده بوستر این فضاپیما بود نیز مورد انتقاد قرار گرفت. مهندسان نسبت به عیبی که در این بخش وجود داشت تردید کرده بودند و می‌دانستند که در بخش طراحی کمربندهای حلقوی شکل بوستر، اشکالی اساسی وجود دارد، ولی آنها به جامعه‌ای که نقش افشاگری داشتند و عیوب این طرح را اعلان نمودند هیچ توجهی نکردند. مدیران ارشد به خوبی شاهد کار مهندسان بودند و می‌دیدند که آنها بیشتر در پی اجرای سیاست‌های شرکت هستند ولی در این باره از ترس از دست دادن شغل و فقدان امنیت شغلی پرسشی مطرح نکرده بودند.

پس از اعلان نتایج و تحقیقات کارشناسان کنگره آمریکا:

الف. سازمان فضانوردی آمریکا (ناسا) در سیستم مدیریت خود تغییرات اساسی داد، و در سال ۱۹۸۸ پروازهای فضانوردی آمریکا دوباره از سر گرفته شد.

ب. خسارت سنگین تری که این فاجعه به سیستم فضانوردی آمریکا و به شرکت «مورتان تیوکول» وارد آورد این بود که مردم از سازمان و شرکت مورتان تیوکول سلب اعتماد کردند و چنین پنداشتند که این سازمان‌ها برای جان انسان‌ها اهمیت قائل نیستند.

ج. به علاوه تعدادی از ایالت‌های آمریکا قوانینی را به تصویب رساندند که افراد درون سازمانی که افشاگری نمایند از هر نوع تنبیه و توبیخ مصون خواهند ماند.

بهمین جهت در سال ۱۹۸۸ رئیس جمهور وقت آمریکا قانونی را که دولت مرکزی برای حمایت از افراد «افشاگر سازمان‌ها» به تصویب رسانیده بود و تو کرد، نمونه منحصر به فرد در این زمینه بود. شرحی که بر فضاپیما چلنجر گذشته شرح آشکاری بود که علت آن قدرت کنگره آمریکا و کارشناسان در افشای چنین عملکردی بود. و تصویب قانونی که ۲ سال بعد از این حادثه اتفاق افتاد، بیانگر «امنیت شغلی» افراد در قبال افشاگری‌های سازمانی بود که قطعاً اثر بخشی و کارآمدی را به دنبال خواهد داشت. نمونه این فجایع انسانی، مالی و ملی در بیشتر کشورها در ابعاد گوناگون اتفاق می‌افتد ولی چون علت قصور و ابعاد فاجعه پیگیری و بررسی نمی‌شوند مشکلات، همچنان باقی می‌مانند و چون قانونی برای افشاگری‌های سازمانی وجود ندارد، همه چیز را در حاله‌ای از ابهام فرو می‌روند. و اگر تعدادی نوای «گرگ آمد گرگ آمد سردهند» و عملکردهای سازمانی را زیر سؤال ببرند، با عقوبت‌ها و تنبیهات سازمانی مواجه می‌شوند.

فضایمای چلنجر، نشست گاز در کارخانه «یونیا کارباید» هند که منجر به کشته شدن هزاران افراد بی‌گناه شد و انفجار هسته‌ای چرنوبیل در شوروی سابق و دهها و صدها موارد دیگر در سایر کشورها و اختلاس و سوء استفاده از قدرت، همگی می‌توانند ناشی از عملکرد غلط سازمان‌ها و افراد باشند که اگر افشاگری‌های سازمانی قانونی شوند، این رخدادها به حداقل می‌رسند. (جهت اطلاع بیشتر به کتاب: تئوری و طراحی سازمان نوشته جیمز استونر ترجمه علی پارسائیان و سید محمد اعرابی، جلد دوم صفحات ۳۹۲-۳۹۶ مراجعه فرمایید.)

3. HID

۴. با توجه به اینکه در کشورهای پیشرفته احزاب نقش موثر و تعیین کننده‌ای دارند. لذا هنگام پیروزی یک حزب، مطبوعات، رسانه‌ها و تحلیل‌گران و کارشناسان و طرفداران آن حزب در ارائه و تحلیل اطلاعات در تمامی زمینه‌های مربوط به مسائل سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و همچنین در تهیه و ارائه مطالبی در شرح حال افراد نامزدها و داوطلبان فعالیت‌های سیاسی و اجتماعی و تقبل مسئولیت آنها، تحلیل‌های خود را ارائه می‌کنند تا نمایندگان و تصمیم‌گیرندگان بر اساس اطلاعات اقدام کنند.

5. On line